

10 puntenplan met praktische uitwerking voor een rechtvaardig klimaatbeleid in de gemeente 's-Hertogenbosch

Door de Bossche Klimaatcoalitie, april 2024

1 Vertel het eerlijke verhaal

Erken de urgentie van de klimaatcrisis en roep de Klimaatnoodtoestand uit. In een crisissituatie heeft de gemeente de taak om burgers op regelmatige basis te informeren over de oorzaak en gevolgen ervan.

- Laat een informatief kunstwerk, bijvoorbeeld een CO₂-bespaar en duurzame opwekmeter maken op een markante plek in 's-Hertogenbosch door een Bossche kunstenaar.
- Gebruik en deel actief met de Bossche inwoners de gegevens uit bijvoorbeeld de Regionale Klimaatmonitor zodat voortgang kan worden gemonitord richting een klimaatneutrale stad in 2045:
<https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/co2-uitstoot>
- Vertel de Bossche burgers dat, om een klimaatneutrale stad te zijn in 2045, de klimaatinspanningen ongeveer vervijfvoudigd (!) moeten worden in de komende 21 jaar ten opzichte van de periode 1990-2020.

2 Zet een burgerberaad voor het klimaat op

Zet een burgerberaad voor het klimaat op, om klimaatbesluiten te depolitiseren en burgers beter te betrekken bij wat nodig is. Bosschenaren moeten het laatste woord hebben over een duurzame, schone en veilige toekomst, niet alleen de economische stakeholders.

3 Faseer fossiele brandstoffen uit

Zorg dat er minder energie nodig is door in te zetten op energiebesparing en de isolatie van alle gebouwen. Steun de woningbouwverenigingen en minima hierbij. Lobby richting nationale Regering dat ze stopt met het subsidiëren en het gebruik van diesel, benzine, kolen, gas en biomassa. Zorg dat alle energie in 's-Hertogenbosch duurzaam opgewekt wordt in 2030, met behulp van eigen zon en wind aangevuld met duurzame stroom van windparken op bijvoorbeeld de Noordzee.

Concrete aanvullingen:

- Gebruik zo veel als mogelijk reeds bestaande bebouwing voor bewoning. Denk aan leegstaande kantoren of leegstaande ruimtes boven winkels in de binnenstad.
- De gemeente dient de warmtetransitie heel concreet voor alle buurten in kaart te brengen én te versnellen. Streven naar 50% aardgasvrij voor 2030 en 100% aardgasvrij voor 2040.
- Particuliere verhuurders (= zo'n 14% van de verhuurmarkt in 's-Hertogenbosch worden gedwongen om hun huizen spoedig te verduurzamen en zo de energierekening voor bewoners betaalbaar te houden. Doen ze dat niet dan ook geen nieuwe vergunningen voor nieuwbouw.
- Bouwplannen krijgen van de gemeente bij de vergunning een CO2-budget wat betekent dat er een limiet wordt gesteld aan de hoeveelheid uit te stoten broeikasgassen tijdens de bouw en vanuit de gebruikte bouwmaterialen.
- Wanneer de gemeente grondpositie heeft in een plan van een projectontwikkelaar dan wordt bij verkoop vastgelegd dat er ENG i.p.v. BENG gebouwd wordt en wordt er een minimum gesteld aan de gebruikte hoeveelheid circulair biobased bouw materiaal (naar Vught's voorbeeld).
- Faciliteer inkoopvoordeel voor verduurzamingsmogelijkheden zoals isolatie en zonnepanelen voor particulieren, door hen samen te brengen en hier een coördinerende en faciliterende rol in te pakken.

4 Verdeel klimaatlasten rechtvaardig

Het herstellen van schade door klimaatrampen brengt nu al enorme kosten met zich mee. Maar ook het voorkomen van versnelde klimaatverandering kost geld. Verdeel deze kosten rechtvaardig. De sterkste schouders moeten de zwaarste lasten dragen. Help mensen met lagere inkomens te verduurzamen en laat rijke burgers en bedrijven naar vermogen meebetalen via alle mogelijke gemeentelijke belastingen. Creëer nieuwe (klimaat)banen voor mensen die in de transitie hun baan verliezen en bied de mogelijkheid tot heropleiding.

Concrete aanvullingen:

- Laat de onroerend goed belasting mee variëren met het energielabel. Help minima en woningbouwverenigingen met het verbeteren van dit energielabel.
- Al het beleid toetsen op duurzaamheid én rechtvaardigheid waarbij de gevolgen voor dieren, natuur, milieu, klimaat én mens wordt omschreven.
- Er is grote behoefte aan praktisch geschoolde vaklieden om de energietransitie mogelijk te maken. 's-Hertogenbosch zou meer kunnen samenwerken met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het lokale mbo om omscholingstrajecten te ontwerpen en promoten.

5 Promoot plantaardig en biologisch

Bourgondisch genieten kan ook plantaardig, lokaal en biologisch. Presenteer een concreet plan dat duurzamer consumeren stimuleert en verklein zo de ecologische voetafdruk van 's-Hertogenbosch. Doe dit samen met de lokale horeca. Maak van plantaardig de standaard in overheidsgebouwen en promoot plantaardig, lokaal en biologisch eten.

Concrete aanvullingen:

- Vorm een groep van Bossche koks, die plantaardige, lokale en biologische recepten ontwikkelen en dit vervolgens met de gemeente en horeca gezamenlijk promoten.
- Horecazaken worden gestimuleerd en ondersteund om gezonde, plantaardige gerechten aan te bieden. Energie-slurpende terrasverwarming wordt de komende 2 jaar ontmoedigt en vervolgens verboden.
- Elk jaar verkleint de gemeente haar ecologische voetafdruk en communiceert met de burgers over de gezamenlijke vorderingen.
- De gemeente gaat, in navolging van andere gemeenten, fossiele reclame & reclame voor vlees in de openbare ruimte verbieden.

6 Kies voor duurzame mobiliteit

Kies voor duurzame, veilige en betaalbare bereikbaarheid voor iedereen. Promoot thuiswerken en kies voor efficiënt vervoer. Vergroot het huidige netwerk van elektrisch deelvervoer en maak openbaar vervoer aantrekkelijker. Help mensen met lagere inkomens bij de verduurzaming van hun vervoersmiddelen. Vergroot de autovrije- en 30 kilometerzones in de stad, om fiets- en wandelverkeer te stimuleren en aangenamer te maken.

Concrete aanvullingen:

- Stimuleer dat Bossche bedrijven vooral werknemers werven in de eigen regio. Laat nieuwe bedrijven die zich hier vestigen zich richten op het aanbod van werkkraft van lokale inwoners of dit voor hen passend maakt middels omscholingstrajecten, om zo overbodig woon- werkverkeer tegen te gaan.
- Citymarketing en regiopromotie kosten veel geld, dat beter aan duurzame en sociale doelen besteed kan worden. De komst van toeristen - zeker als ze met het vliegtuig of de auto komen - is milieuvervuilend en kan voor overlast zorgen.
- Er moeten veel meer leefstraten en fietsstraten komen waar voetgangers en fietsers voorrang hebben. Gemotoriseerde voertuigen zijn te gast en rijden stapvoets. Zo wordt spelen op straat en samenkomen met burens veilig en aangenamer en wordt vervuilend en verspillend autogebruik ontmoedigd.
- Zorg dat fietssnelweg, de F59, met minder auto's en kruisingen gedeeld wordt. Kijk naar mogelijkheden om fietsnetwerken te verbeteren en uit te breiden.
- Het centrum van 's-Hertogenbosch moet autovrij worden.
- De gemeente moet bedrijven en organisaties aanmoedigen om gebruik te maken van fietskoeriers en doet dat zelf ook.

- Laat voor gemotoriseerd verkeer binnen de bebouwde kom een veilige en geluidsvriendelijkere maximumsnelheid van 30 km/h gelden. De inrichting van de weg moet waar mogelijk worden aangepast. Straten zonder trottoirs moeten worden omgevormd tot (woon)erven, met een maximumsnelheid van 15 km/u.
- Verkeerslichten moeten zo worden afgesteld dat voetgangers, fietsers en het openbaar vervoer vaker groen licht krijgen dan auto's. Verkeerslichten moeten worden voorzien van een regensensor.
- Fijnmazig openbaar vervoer moet prioriteit krijgen boven autoverkeer.
- De gemeente gaat de parkeer-en-reismogelijkheden vergroten. Voor reizigers die verder gaan met het openbaar vervoer of fiets, moeten de P&R-faciliteiten gratis worden.
- Er komen snelbussen die de meer afgelegen delen van de gemeente beter verbinden met het centrum. Onder andere de Groote Wielen, Empel, Maaspoort, Engelen, Nuland en Vinkel worden hiermee beter bereikbaar met het openbaar vervoer.
- De gemeente gaat de haalbaarheid voor de realisatie van treinstations in de Maaspoort en Nuland onderzoeken in samenhang met de toegekende subsidie van het Rijk en de beoogde verbouwing van het centraal station.
- Maak meer carpoolplekken en maak liftershaltes.
- Den Bosch streeft naar Zero Emissie stadslogistiek en ondertekende ook het convenant. Vrachtverkeer moet waar mogelijk worden geweerd uit het centrum en woonkernen. Aan de rand van de gemeente moet een stadshub (overslagpunt) komen waarna verder vervoer van goederen fossielvrij plaatsvindt.
- Verkeerswegen voor gemotoriseerd verkeer worden door de gemeente niet meer uitgebreid of verbreed.
- Initiatieven voor elektrische deelauto's en (elektrische) (bak-)fietsen moeten actief worden ondersteund.
- Maak mobiliteitshubs, op centrale pleinen in de buurten elektrische deelauto's, deel-(bak)-fietsen, aangeboden (voordelig met stadspas) aan bewoners van de buurt. Hiermee bestrijdt de gemeente vervoersarmoede en biedt mensen een alternatief voor de eigen auto.
- Creëer een milieuzone op het water: in de binnenstad en in natuurgebieden zijn vanaf 2030 alleen nog boten zonder verbrandingsmotor welkom. Schone vaartuigen krijgen voorrang bij ligplaatsvergunningen.

7 Versnel duurzame bedrijfsvoering

Versnel de verduurzaming van bedrijven door voorlichting en handhaving. Verlang van grotere bedrijven meer dan alleen het nakomen van wettelijk verplichtingen. Pak de bedrijven die milieuregels overtreden voortvarend aan en beloon de successen van bedrijven die duurzame producten en diensten leveren.

Concrete aanvullingen:

- Ga strenger optreden tegen vervuilende en energie-slurpende bedrijven, door de energiebesparingsplicht onder de Wet Milieubeheer te handhaven, evenals het verplichte energielabel C voor kantoren. Dit zijn al gewoon verplichtingen, dus laat bedrijven hun eigen energievervalsing tegengaan, dat lost ook meteen een stuk netcongestie op.
- Maak met bedrijven die zich willen vestigen of uitbreiden stevige afspraken die verder gaan dan de geldende wettelijke duurzaamheidsverplichtingen.
- Bedrijven met een grote broeikasgasuitstoot en/of milieuvervuilende activiteiten, zoals slachterijen, de intensieve veehouderij, beton- en asfaltcentrales worden geweerd uit de gemeente. Onderzoek mogelijkheden om grote uitstoters en vervuilers die reeds hier gevestigd te laten stoppen of spoedig om te vormen.
- In de stad is ontzettend veel kennis op het gebied van data, onder andere bij de JADS (Jheronimus Academy of Data Science). De gemeente Den Bosch kan het goede voorbeeld geven door zuinig te zijn met datagebruik, waardoor veel CO2 uitstoot kan worden voorkomen. Onderzoek dit samen met JADS.
- Vestigings- en vergunningsvoorwaarden kunnen worden aangescherpt: nieuwbouw en verbouw van bedrijfspanden zijn energieneutraal en circulair volgens de laatste technische mogelijkheden.
- Eigen bedrijfsvoering gemeente: Al het OV en de voertuigen van de gemeente moeten vanaf de eerstvolgende aanbesteding 100% duurzaam aangedreven en emissievrij zijn.
- Voor medewerkers, de raad en het college moet vervoer per fiets door de gemeente bevorderd worden. Voor langeafstandsvervoer gebruik gemaakt worden van openbaar vervoer en elektrische deelauto's.
- Bij de aanbesteding en inkoop van producten en diensten en bij het verlenen van subsidies worden harde duurzaamheidscriteria gesteld over bijvoorbeeld CO2 -uitstoot, biodiversiteit, gifgebruik, dierenwelzijn en fair trade handel. De CO2-Prestatieladder is bijvoorbeeld een veelgebruikt instrument door overheden om duurzaam aan te kunnen besteden.

8 Maak 's-Hertogenbosch circulair

Maak van 's-Hertogenbosch een circulaire gemeente. Zet een ambachtscentrum op en schaal het circulaire bedrijfsleven op. Meet wat de materialen en reststromen zijn, koop als gemeente zelf circulair in, stimuleer inwoners en bedrijven om meer tweedehands en gerepareerd te kopen en beter te scheiden. Word als gemeente zelf circulair in 2026 en heel 's-Hertogenbosch in 2030.

Concrete aanvullingen:

Circulariteit begint met niet kappen van bomen, niet slopen van gebouwen, wegen of bruggen. Maar hergebruik met de minst mogelijke aanpassingen voor het hernieuwde gebruik

- Laat inwoners alleen nog ongeadresseerde reclamefolders ontvangen als zij hier zelf met een ja-ja-sticker of een ja-nee-sticker om vragen.
- Ga sneller en beter isoleren met gezonde en veilige plantaardige isolatiematerialen, zoals hennep, stro, lisdodde en vlas.
- Het principe “de vervuiler betaalt” moet de grondslag worden voor gemeentelijke heffingen, onder andere bij de afvalstoffenheffing. Inwoners die minder afval aanbieden hebben dan lagere kosten.
- Maakt voor gemeentelijke gebouwen duurzame meerjaren-onderhoudsplanningen, waarmee de gebouwen uiterlijk in 2030 klimaatneutraal en natuur-inclusief zijn.
- Bedrijven en inwoners worden gestimuleerd om kritisch te kijken naar hun aankopen en verpakkingsmaterialen. De gemeente informeert inwoners en bedrijven actief over hoe zij kunnen consuminderen, hun afval kunnen verminderen en afval goed kunnen scheiden.
- Bedrijven die circulair willen gaan werken, moeten actief ondersteund worden.
- Ruilen en delen veel makkelijker maken. De gemeente gaat lokale ruilsystemen zoals mini-bibliotheken, fietsenbanken, deel-gereedschap schuren en plantenruil stimuleren en faciliteren.
- De gemeente zal de vestiging van Repair Café’s stimuleren en faciliteren, i.p.v. de afschaffing van de subsidie voor Repair Café’s per medio 2021. Ook tweedehandswinkels, weggeefwinkels en weggeefkastjes moeten worden gestimuleerd en ondersteund.
- Bij de milieustraat in de Kruisstraat (milieustraat Rosmalen) gaat ook een kringloop inzamelpunt komen.

9 Behoud Biodiversiteit

Een diverse en sterke natuur zorgt voor de productie van zuurstof, bestuiving van planten, waterzuivering en het beheersen van plagen. De biodiversiteit heeft sterk te lijden onder de klimaatcrisis. Bescherm planten en dieren door de stad te vergroenen. Bescherm natuur in het buitengebied tegen vervuiling en stikstofdioxide-uitstoot. Werk aan meer bewustzijn over het belang van biodiversiteit.

Concrete aanvullingen:

- Geef particulieren handvatten om hun tuin biodivers in te richten. Organiseer adviesmomenten met een deskundige om je tuin ecologisch in te richten. Verwijs ook naar een website met tips en tricks.
- Plant bomen, verbied verhardten, koppel regenwater afvoer van het riool , ruim verharding op.
- Treed op tegen stikstofemissies in de buurt van de Moerputten, Het Bossche Broek en andere natuurgebieden.
- Koop samen met provincie en Rijk een aantal veeteeltbedrijven op maak er natuur van. Zorg dat de boer/boerin tevreden afscheid neemt van het bedrijf.

10 Stel een klimaatrekenkamer aan

Stel een onafhankelijke rekenkamer voor het klimaat aan. Deze rekenkamer gaat met jaarlijkse klimaattoetsen na of het gemeentelijke klimaatbeleid (klimaatmitigatie, klimaatadaptatie en luchtkwaliteit) voldoende bijdraagt aan het bereiken van de klimaatdoelstellingen. Maak klimaatresultaten openbaar en toegankelijk voor burgers

- Neem de resultaten niet alleen per sector, maar ook per per wijk/dorp op in het duurzaamheidsjaarverslag. Zo kunnen er nog gerichter maatregelen genomen worden.
- Welvaart moet niet meer worden gemeten of nagestreefd aan de hand van economische groei of hoge plekken in economische ranglijstjes. De stad moet indicatoren van brede welvaart leidend maken in het beleid, zoals milieu, gezondheid, welzijn, en een goede balans tussen werk en privé.